

Daniel Giralt-Miracle: «Subirachs, màgic de la ficció i de la realitat», *Avui*, 24 de desembre de 1978, p. 26

El record d'Olga Sacharoff, l'encantadora artista ucraïnesa instal·lada a Barcelona amb el seu espòs Otto Lloyd el 1916, sobreviu en el nostre record tant per la delicadesa de la seva pintura com per la gentilesa personal. Amb encert, la nova galeria del carrer Valero, 12, ha adoptat com a divisa el seu nom, sintonitzant d'aquesta manera amb un gran estol de barcelonins que serveixen d'ella una memòria inesborrable. Olga Sacharoff tornarà a ésser actualitat de la mateixa manera que la sala Vayreda o la Galeria Joan Prats honoren el record de les grans figures del nostre art.

Tot i que l'exposició-homenatge a Olga Sacharoff (1899-1967) ja és projectada en el marc de la nova galeria, per endegar les seves activitats hom ha elegit una figura cabdal de la nostra escultura com Josep M. Subirachs per donar un començament brillant en aquesta sala. El conjunt d'obra seleccionada, vint-i-vuit escultures de gran i petit format i sis dibuixos i una lito, fidel al llenguatge i a les variacions del vocabulari de l'artista, ha estat magníficament emplaçat dins el marc d'una decoració acuradament arranjada per l'interiorista sabadellenc Miquel Vallhonrat.

Si durant diferents èpoques de la seva vida, les més juvenívoles i pugnants, Subirachs restà interessat per la renovació del lèxic de la seva cultura –i de la catalana en general- des del naturalisme postrodinià representat per Clarà i Casanovas, d'ençà la solidificació i l'agresolament neofiguratiu dels anys seixanta, ha decidit aprofundir la seva pròpia gramàtica, tal com correspon a una fase de maduresa. Passejar, observar i endinsar-se en l'exposició de Subirachs és submergir-se en un món i una atmosfera on el real i el fictici, el tangible i l'intangible, allò que és objectiu i el que és subjectiu, trenquen llurs delimitacions per interferir-se en una volguda ambigüitat i inquietant indeterminació.

Què és més captivant en la seva obra, els volums presents o els absents, les escultures que s'amaguen darrera una porta o dins d'una capsa, les que veiem a simple vista o les que es projecten sobre un marbre, mirall o acer, les obres que són pintades o les cisellades, aquelles que prenen com a tema la figura humana o els objectes de la quotidianeïtat? Per tot i en tot hi ha una doble preocupació, la de treballar a fons la matèria a través d'imatges reals i el volgut desig d'envoltar dins d'un equívoc fantasiós, màgic àdhuc fetiller, cada una de les obres.

Subirachs és el gran màgic del temps. Del temps en la seva doble dimensió, la temporal i l'espacial. Del temps antic en treu el més substanciós, l'estil; del temps present n'aprofita la fugacitat, per jugar amb l'espectador i la seva percepció. Com els grans mestres sap de l'obsolescència del temps dins els «ismes», per això defuig la pura contemporaneïtat, l'«hic et nunc», no se sent subjecte a l'hodiernitat, sinó més aviat a l'aquí i a l'ara de tots aquells que vulguin apropar-se a la seva obra amb prou distància per a fer el·lipsi de tributs i condicionaments passatgeres.

Una estètica d'aquesta mena s'havia de complaure per força amb els contrastos i les juxtaposicions. Contrastos d'estils (egipsis-hel·lènic, renaixentista –romàntic, antic-modern) i juxtaposicions de materials i models (marbre-bronze, fusta-metall, escultura-pintura, mòbil-immòbil), que enceten un diàleg on enginy, cultura visual i complaença personal s'interfereixen estretament. La columna jònica pot esdevenir un tors com la mateixa *Nike* alada, l'arbre potser sexuat com un pubis, la geometria pot precedir o epilogar la pròpia anatomia, l'obelisc transformar-se en un autèntic prepuci, l'anvers pot trobar-se al revers i viceversa, l'esquarterament de les parts pot constituir un tot, la verticalitat de la plomada tallar la rubicunditat dels fruits i els vegetals, en aquesta volguda i deliberada cerimònia de la confusió visual que tant bons resultats li ha subministrat fins ara.

El pas dels anys no esgota la seva capacitat d'imaginació i la fertilitat indagadora en imatges i tècniques. Els grans motius continuen essent els mateixos, l'home i la dona com a personificació del positiu i del negatiu, la vida i la mort, l'erotisme i la fecunditat, l'ahir i l'avui, i, sobretot, el diàleg, el xoc i la tensió entre la forma i l'esperit, que troben en les imatges de l'home la més palmària representació. El «leitmotiv» que mai no desapareix és el que va inscriure en uns dels seus monuments amb les paraules: «L'art és l'erotisme de la història».

Entre la reflexió i la creació, Subirachs sap situar l'enginy en tota la seva magnificència, enginy que no és artificiositat, sinó allò que etimològicament la paraula vol dir: esperit d'invenció, habilitat i aptesa. Dins aquesta línia cal assenyalar com a obres particularment assolides *Arqueològica*, *Leda* marbre, *Geomètrica*, *A Boecklin*, *Simètrica*, *Niké*, *Personatge secret*, *L'arbre*, *Cercle i triangle* i *Jònica* marbre.

En ocasió d'aquesta mostra, la Galeria Sacharoff ha editat la monografia *Subirachs a Catalunya. Escultures públiques* acompanyada d'un estudi tècnic de Santiago Alcolea i Blanch, fotografies de Raimon Camprubí i un magnífic pròleg de Roser Baró, directora de la galeria. La profusa obra de Subirachs, als carrers i places de Barcelona i Catalunya és aplegada en aquest llibre-document que complementa la recent, però ja extensa bibliografia, de l'escultor. El llibre és tancat amb un epíleg on són reproduïts els dibuixos de taller previs a la realització de les peces ara exposades a la nova Galeria Sacharoff. (Galeria Sacharoff, Valero, 12, Barcelona).